

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, доцента

Рогальської Вікторії Вікторівни

на дисертаційне дослідження Бабенка Владислава Вікторовича

на тему «Реалізація стороною обвинувачення своїх повноважень на досудовому провадженні в умовах воєнного стану», поданого на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право

Сьогодні в Україні функціонує чимало органів досудового розслідування, зокрема в: Службі безпеки України, Національній поліції України, Національному антикорупційному бюро України, Державному бюро розслідувань, Бюро економічної безпеки України. Усі вони мають спільне нормативно визначене завдання – швидке і повне розкриття кримінальних правопорушень, викриття винних та забезпечення правильного застосування закону з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності і жоден невинний не був покараний.

Запровадження воєнного стану стало ключовим фактором трансформації кримінального процесуального законодавства України, зокрема через формування спеціального правового режиму досудового провадження, передбаченого розділом IX-1 КПК України, який забезпечує безперервність кримінального переслідування в умовах збройного конфлікту.

За умов підвищеного службового навантаження в умовах воєнного стану зростає рівень відповідальності за прийняті процесуальні рішення. Ключовим у цьому аспекті виступає інститут сторони обвинувачення у кримінальному провадженні. Розширення процесуальних повноважень сторони обвинувачення супроводжується спрощенням окремих процедур, однак такі спрощення створюють ризики порушення прав людини, зокрема права на захист, конфіденційність спілкування із захисником та принципу змагальності сторін.

Автором доведено, що надання стороні обвинувачення додаткових повноважень (зокрема щодо перекладу, ініціювання процесуальних дій без

судового контролю, доступу до інформації) потребує встановлення чітких нормативних меж і процесуальних гарантій. Також обґрунтовано, що ключовим критерієм допустимості обмеження прав людини в умовах воєнного стану є принцип пропорційності, який забезпечує баланс між інтересами національної безпеки та правами особи.

Саме це зумовлює актуальність обраної теми Бабенка Владислава Вікторовича.

Результати дисертаційного дослідження є аргументованими, переконливими та отримані завдяки широкому використанню наукових джерел, емпіричного матеріалу та вмілому використанню існуючого масиву методів наукового дослідження. Зміст дисертації демонструє вміння автора доводити власні думки, аргументувати з посиланням на емпіричні матеріали та статистичні дані доводи й пропозиції.

Дисертація Бабенка В.В. є одним з перших у вітчизняній науці комплексним монографічним дослідженням основних загальнотеоретичних та процесуальних засад, форм і концептуальних положень щодо реалізації стороною обвинувачення своїх повноважень на досудовому провадженні в умовах воєнного стану, в якому сформульовано низку наукових положень, висновків і практичних рекомендацій, що мають важливе теоретико-прикладне значення для науки кримінального процесу, криміналістики та діяльності органів досудового розслідування.

Обґрунтовано, що міжнародний досвід підтверджує доцільність поєднання розширених повноважень сторони обвинувачення з ефективними механізмами контролю, незалежності та підзвітності.

Встановлено, що принцип комплементарності Міжнародного кримінального суду визначає провідну роль національних органів прокуратури у розслідуванні міжнародних злочинів та зумовлює необхідність гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами.

Виявлено проблемні питання, які вирішує сторона обвинувачення на початковому та подальших етапах кримінальної процесуальної діяльності, а

саме стосовно: мінімізації будь-яких ризиків можливих зловживань із боку дізнавачів чи слідчих в умовах розширення їхніх процесуальних повноважень, що обмежують права і свободи інших учасників кримінального провадження; перевірки доцільності проведення тих чи інших слідчих (розшукових) дій, наприклад, вночі, без участі захисника тощо; а також обов'язку визначати та прогнозувати небезпечні ризики участі у процесуальних діях на території обслуговування, зокрема в умовах воєнного стану.

Аргументовано правові положення про розвиток інституту сторони обвинувачення, який повинен здійснюватися на засадах верховенства права, пропорційності, ефективності, цифровізації та дотримання прав людини, що забезпечить досягнення балансу між інтересами національної безпеки та гарантіями справедливого кримінального провадження.

Нормативно-правову та інформаційну основу дисертаційного дослідження складають: Конституція України, Кримінальний процесуальний кодекс України, чинні законодавчі й підзаконні нормативно-правові акти, які регулюють кримінальні процесуальні відносини в нашій державі.

Основні положення та результати дисертації відображено у шести наукових публікаціях, із яких чотири – статті у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, дві – тези у збірниках наукових доповідей, оприлюднених на міжнародних науково-практичних конференціях.

У цілому позитивно оцінюючи дисертацію Бабенка Владислава Вікторовича необхідно висловити ряд зауважень, звернути увагу на твердження, що викликають сумніви та можуть слугувати підґрунтям для дискусії під час її захисту:

1. У роботі обґрунтовується необхідність визначення меж дискреції прокурора, однак відсутні чіткі критерії їх законодавчого закріплення, що знизить практичну визначеність запропонованих положень.

2. Автор підкреслює важливість судового контролю, проте недостатньо конкретизує механізми його реалізації в умовах обмеженого функціонування судової системи під час воєнного стану.

3. Аналіз міжнародного досвіду є достатньо ґрунтовним, проте автор міг би ширше використати релевантну практику Європейського суду з прав людини для підкріплення своїх висновків.

4. Робота тільки виграла б, якби автор направив свої пропозиції зі змінами до чинних нормативно-правових актів, що регламентують кримінальну процесуальну діяльність в умовах воєнного стану, до Верховної Ради України.

Слід зазначити, що висловлені зауваження не впливають на позитивну оцінку виконаної роботи і викликані скоріше наявністю новаторських ідей, а також складністю обраного предмету наукового аналізу.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертація Бабенка Владислава Вікторовича «Реалізація стороною обвинувачення своїх повноважень на досудовому провадженні в умовах воєнного стану» є завершеною самостійною працею, в якій отримано ряд нових науково обґрунтованих теоретичних результатів, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, що полягає у виробленні цілісної концепції формування правових механізмів регулювання щодо реалізації стороною обвинувачення своїх повноважень на досудовому провадженні в умовах воєнного стану, виявленні проблемних аспектів застосування норм кримінального процесуального законодавства в цій сфері, а також виробленні пропозицій та рекомендацій щодо його вдосконалення для підвищення ефективності виконання завдань кримінального судочинства та ефективного здійснення досудового розслідування. Вона відповідає вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу

вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Бабенко Владислав Вікторович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

РЕЦЕНЗЕНТ:

**Професор кафедри кримінального процесу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент**

Вікторія РОГАЛЬСЬКА

Підпис Рогальської В.В. засвідчую:

**Проректор
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор,
Заслужений діяч науки і техніки України**

Олександр ЮНІН